

TOWARZYSTWO KULTURY IM. J. M. GOSLARA
W KOLBUSZOWEJ

ROCZNIK
KOLBUSZOWSKI

Nr 2

ROK 1987

MAGAZYN
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy

M003960

SYG.....2462.....

KOLBUSZOWA 1987

REDAKCJA NAUKOWA:
doc. dr hab. Józef Półciwiartek

REDAKCJA:
Halina Dudzińska, Barbara Kardyś
Marian Piórek, Józef Sudoł

PROJEKT OKŁADKI:
Benedykt Popek

3960

WSTĘP

Zarząd Towarzystwa Kultury im. Juliana Macieja Goslara w Kolbuszowej oddaje do rąk Członków Towarzystwa drugi numer „Rocznika Kolbuszowskiego”, z roku 1987. Pierwszy numer „Rocznika” wydrukowany w 1986 r. spotkał się ze szczerym zainteresowaniem i życzliwym przyjęciem Czytelników. Zarząd Towarzystwa ma nadzieję, że Członkowie Towarzystwa odbiorą w podobny sposób i drugi jego numer, na którego treść składają się amatorskie prace członków Zarządu Towarzystwa Kultury, związane z przeszłością Kolbuszowej. Recenzji ich dokonał doc. dr hab. Józef Półciwiartek, pracownik Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie.

Szanownemu Recenzentowi oraz wszystkim autorom opracowań zawartych w „Roczniku” serdeczne podziękowanie za poniesiony trud składa

Zarząd Towarzystwa Kultury
im. J. M. Goslara
w Kolbuszowej

Michał Czartoryski był bardzo dobrym nauczycielem. Posiadał rzadki dar metodycznego prowadzenia lekcji oraz zacięcie literackie i artystyczne.

W wojsku pisał nierzadko artykuły do żołnierskiej prasy. Po rozwiązaniu II Korpusu Polskiego we Włoszech, pojechał do Wielkiej Brytanii, gdzie dalej uczył na polskich kursach i napisał dla tych kursów skrypt do nauki języka polskiego. W Brytanii otrzymał w 1946 r. stopień podporucznika i odznaczenia: Krzyż Monte Cassino, Gwiazdę za wojnę 1939—1945, Gwiazdę Italii i angielski The War Medal.

W czerwcu 1947 r. Michał Czartoryski powrócił do kraju, do żony w Kolbuszowej. 1 września tego roku otrzymał pracę nauczyciela języka polskiego w miejscowym gimnazjum i liceum. Wstąpił do PPS, a następnie w wyniku zjednoczenia PPS i PPR został członkiem w PZPR.

Pomimo to przedstawiciele Urzędu Bezpieczeństwa wnet zaczęli się odnosić źle do niego i robić mu trudności w pracy. W roku szkolnym 1952—1953 Michał Czartoryski pełnił obowiązki dyrektora kolbuszowskiego Liceum dla Pracujących, później uczył języka polskiego w Liceum w Pilźnie koło Dębicy. W roku szkolnym 1955—1956 był instruktorem zespołów artystycznych w Powiatowym Domu Kultury w Kolbuszowej, a następnie krótko nauczycielem języka polskiego w Szkole Podstawowej w Weryni i w Szkole Podstawowej nr 2 w Kolbuszowej. W roku szkolnym 1957—1958 pracował jako instruktor języka polskiego w Wojewódzkim Ośrodku Doskonalenia Kadr Nauczycielskich w Rzeszowie i był zarazem sekretarzem redakcji „Biuletynu Języka Polskiego”.

Pisał odczyty pedagogiczne i artykuły dla biuletynu z metodyki tego języka. 1 IX 1958 r. został znowu nauczycielem języka polskiego w Liceum w Kolbuszowej i obowiązek ten pełnił aż do przejścia w 1972 r. na emeryturę.

Ponadto Michał Czartoryski prowadził w latach 1947—1967 zespół teatralny im. Aleksandra Fredry przy PDK w Kolbuszowej, był czynnym członkiem ZBoWiD-u, Zarządu Powiatowego ZNP i Zarządu, powstałego w 1957 r. Towarzystwa Opieki nad Zabytkami im. Juliana Macieja Goslara.

W zespole teatralnym przy PDK, skupiającym około piętnaście czy dwadzieścia osób, wystawił jedenaście premier i wiele dalszych przedstawień, które dawały rozrywkę mieszkańcom Kolbuszowej i jej okolicy.

Pisane przez Niego artykuły były drukowane w czasopiśmie „Polonistyka”, w „Głosie Nauczycielskim”, w gazecie „Nowiny Rzeszowskie” i w „Biuletynie Towarzystwa Opieki nad Zabytkami im. J. M. Goslara. Brał udział w dwóch konkursach literackich na temat wspomnień działacza kulturalno-oświatowego i uzyskiwał nagrody. W wojsku dostał stopień porucznika, a od władz państwowych, po okresie odnow, otrzymał Złoty Krzyż Zasługi, Medal Zwycięstwa i Wolności, Odznakę Tysiąclecia i inne.

Po przejściu na emeryturę Michał Czartoryski zajął się pisaniem wspomnień. W 1984 r. KAW w Rzeszowie wydał mały wycinek tych wspomnień jako książeczkę pt. „Słońce w herbie”. Rzec o Marii z Sienkiewiczów Siedmiograjowej” związanej z Kolbuszową nauczycielce, pracownicy Teatru Lalki i Aktora „Kacperek” w Rzeszowie. Czekał na druk o polskiej szkole w Alessano. Prof. mgr Michał Czartoryski dobrze służył swojej Ojczyźnie. Zmarł 21 października 1986 r. i spoczął na cmentarzu w Kolbuszowej.

(Halina Dudzińska)

BRONISŁAW KUCZYŃSKI

W dniu 8 maja 1977 roku z grona bibliotekarzy polskich odszedł na zawsze kolega Bronisław Kuczyński, dyrektor Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Kolbuszowej.

Bronisław Kuczyński urodził się 3 marca 1926 r. w Dzikowcu w powiecie kolbuszowskim w rodzinie rolniczej. Szkołę powszechną ukończył w Dzikowcu i jako dorastający chłopiec pomagał rodzicom w prowadzeniu gospodarstwa. Posiadał uzdolnienia i zamiłowania humanistyczne i pragnął chodzić do szkoły średniej. Jednak przed II wojną światową nie miał ku temu warunków. Po wyzwoleniu naszego kraju Bronisław Kuczyński podjął naukę w Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w Kolbuszowej, gdzie w r. 1950 złożył egzamin dojrzałości. Był wówczas również aktywnym członkiem dzikowieckiego Koła Związku Młodzieży

52. Bronisław Kuczyński.

Wiejskiej, silnej ideowo-politycznej organizacji młodych rolników. Zdobył w tej organizacji sympatię i uznanie w środowisku. Pisał też wówczas reportaże na bliskie Mu tematy. Jeden z nich pod tytułem: „Wieś rodzinna Dzikowiec” został w roku 1948 wydrukowany w czasopiśmie „Gromada”. W tym samym roku Bronisław Kuczyński uczestniczył jako delegat z Dzikowca i z powiatu kolbuszowskiego w Kongresie Zjednoczonym polskich organizacji młodzieżowych we Wrocławiu. Powstała tam jedna ogólnopolska organizacja — Związek Młodzieży Polskiej (ZMP). Bronisław Kuczyński pracował w jej szeregach do maja 1957, kiedy to

został znowu przywrócony do życia Związek Młodzieży Wiejskiej. Wtedy wybrano Go przewodniczącym Zarządu Powiatowego ZMW i On uczynił dużo dla rozwoju tej organizacji w powiecie kolbuszowskim. Opiekował się również wtedy tutejszym Zespołem Sportowym. Po zawarciu związku małżeńskiego zamieszkał z żoną a później 2 synami w Weryni.

W r. 1962 powołano Bronisława Kuczyńskiego na stanowisko Kierownika Wydziału Kultury Powiatowej Rady Narodowej w Kolbuszowej. I w tej pracy odznaczył się inicjatywą w poszukiwaniu różnych form działalności kulturalnej. Współdziałał wtedy w umacnianiu utworzonego wcześniej Towarzystwa nad Zabytkami imienia Juliana Macieja Gosłara i w zabiegach o przyznanie mu na lokal dla muzeum budynku byłej synagogi żydowskiej w Kolbuszowej. Pomagał w remoncie i adaptacji budynku dla celów muzealnych a także i w zbieraniu materiałów i wydawaniu biuletynów tego towarzystwa. Biuletyny zawierały i upowszechniały wiadomości z historii Kolbuszowej i jej regionu. Bronisław Kuczyński uczył się wówczas dalej. W 1971 r. skończył w Krakowie trzyletnie Studium Oświaty i Kultury Dorosłych, a w r. 1972 dwuletni kurs bibliotekarski. W tym samym roku objął kierownictwo Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kolbuszowej. Gdy zniesiono w Polsce powiaty został dyrektorem kolbuszowskiej Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy. Tu zasłużył się znacznie doprowadzając do zakupu przez bibliotekę zajmowanego przez nią budynku przy ul. 1-go Maja i podejmując jego przebudowę i rozbudowę. Niestety nie doczekał ukończenia tej zaplanowanej i rozpoczętej inwestycji, tak potrzebnej dla Kolbuszowej i jej okolicy.

Bronisław Kuczyński posiadał w sobie dużo optymizmu, życzliwości dla ludzi, koleżeńskości i uczynności. Stwarzał dobrą atmosferę pracy w kierowanych przez siebie zakładach i szedł z pomocą każdemu potrzebującemu.

Jako członek PZPR pracował w Komisji Kultury i Radzie Społecznej Ośrodka Propagandy. Sumiennie wypełniał podejmowane obowiązki. Został za to odznaczony Medalem Tysiąclecia, Odznaką Zasłużony dla Województwa Rzeszowskiego i Odznaką Janka Krasickiego.

Nieubłagana śmierć zabrała go przedwcześnie, nie pozwalając mu dokończyć rozpoczętych prac i zdobyć dalsze uznanie współobywateli. Ci co Go znali, zachowają Go w pamięci jako wzorowego pracownika, najlepszego kolegę i prawdziwie dobrego, szlachetnego człowieka.

(Maria Wrona)

EUGENIA MACIĄG

Eugenia z Jabłońskich Maciągowa urodziła się 3 kwietnia 1901 r. w Kolbuszowej, jako córka Jana i Anny ze Skowrońskich, zamożnych mieszczan. Jan Jabłoński, masarz i rolnik, sam zacerpnawszy niewiele z nauki szkolnej, starał się wykształcić większość ze swoich siedmiorga zdolnych, obowiązkowych i pracowitych dzieci.

53. Eugenia Maciąg

Eugenia Jabłońska skończyła cztery klasy szkoły ludowej żeńskiej i została jedną ze słuchaczek Kursu Gimnazjalnego, otwartego w Kolbuszowej w jesieni 1911 r. Kurs dał początek kolbuszowskiemu prywatnemu gimnazjum. Eugenia Jabłońska skończyła do czerwca 1914 r. trzy klasy gimnazjalne, uczestniczyła w życiu kulturalnym zakładu, występowała w organizowanych przedstawieniach szkolnych.

Po wybuchu, w sierpniu 1914 r. I wojny światowej, Eugenia wyjechała z rodziną do austriackiej Styrii, chroniąc się przed rosyjską inwazją, a po powrocie stamtąd zrobiła, w roku szkolnym 1915—1916, czwartą ostatnią istniejącą w Kolbuszowej klasę gimnazjalną. W 1917 r. otrzymała pracę w Komisji Zasiłkowej w Starostwie.

Tam kontynuowała naukę prywatnie aż do zakończenia wojny i odrodzenia się niepodległego państwa polskiego.

W 1919 r. wstąpiła na IV Kurs Seminarium Nauczycielskiego im. Sebaldy Münnichowej w Krakowie, w 1920 r. złożyła egzamin dojrzałości i uzyskała dyplom nauczycielki szkół powszechnych. W latach 1920—1922 uczyła w szkole powszechnej w Weryni.

W 1921 r. wyszła za mąż za por. Jana Maciąga, byłego żołnierza II Brygady Legionów Polskich — zawodowego oficera odrodzonego Wojska Polskiego.

W 1922 r. urodziła w Kolbuszowej pierwszego syna Stanisława, po czym wyjechała za mężem do Siedlec. Wnet potem Jan Maciąg został przeniesiony do Brześcia nad Bugiem, gdzie Eugenia Maciągowa została w 1925 r. matką drugiego syna Włodzimierza, następnie do Poznania i już jako kapitan do Lublina. Eugenia Maciągowa pracowała jako nauczy-